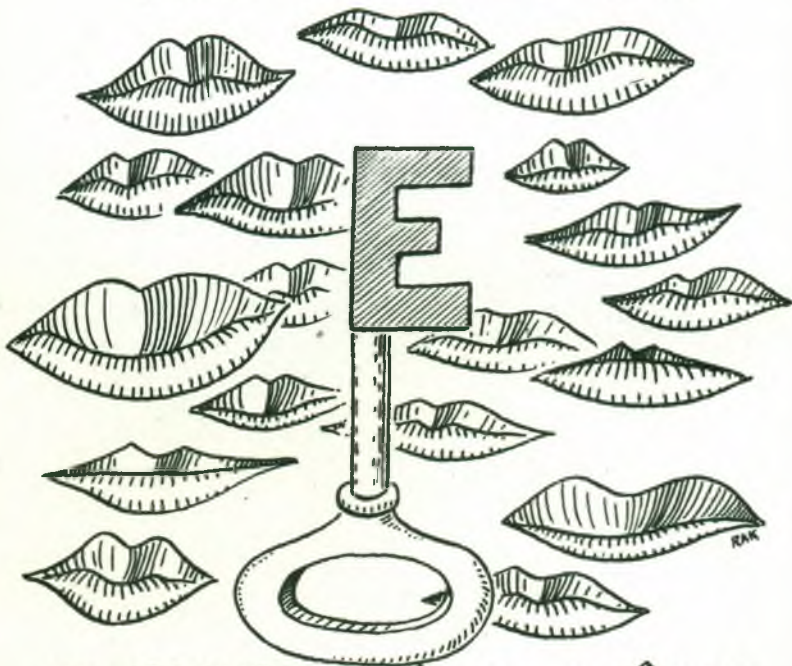

1 · 1985

Star**to**

ORGANO DE
ĈEĤA ESPERANTO-ASOCIO

PER UNU ŜLOSILLO

VI MALFERMOS ĈIUJN BUŜOJN

JAROJ de LIBERO kaj PACO

En la jaro 1945 estis venkita la faŝisma Germanio kaj la militarisma Japanio kaj per tio finiĝis la dua mondmilito. Tiu fakto rezultigis novan proporcion inter la socialismo kaj la kapitalismo.

Ekde fino de la 1944-a jaro la batalfronto antaŭeniĝis sur la teritorio de Ĉeĥoslovakio kaj progresis de la orienta Slovakio tra Moravio al Bohemio. La 5-an de majo 1945 eksplodis en Prago popola revolucio kaj kvar tagojn poste - la 9-an de majo 1945 Prago estis liberigita per rapida operaco de Ruĝa armeo. Fine la 11-an de majo estis frakasitaj la lastaj grupoj de la faŝista armeo kaj Ĉeĥoslovakio fariĝis denove libera. Ni neniam forgesos, ke sur nia teritorio perdis siajn vivojn 140 000 sovetiaj soldatoj.

La 9-a de majo - la tago de liberigo de Prago - fariĝis nia nacia festotago. Ĝi estas la plej grava dato de nia historio. En majo 1945 nia lando kaj popolo estis savitaj antaŭ kompleta likvido. Antaŭ ni malfermiĝis nova vojo al pli bona kaj pli feliĉa estonteco, al la nova kaj justa sociordo.

En februaro 1948 la laborista klaso kune kun la ceteraj laborantaj tavoloj venkis la burĝaron kaj komencis la socialisman reconstruon de la socio. La popolo fariĝis la vera mastro en sia lando. Definitive estis likvidita la ekspluatado de homo fare de homo, estis sekurigita la demokratiaj rajtoj kaj sociaj sekurecoj de la laboruloj, la egaleco de la nacioj kaj naciminoritatoj vivantaj en nia lando. Dum nuraĵ kvar jardekoj okazis profundaj ŝanĝoj en la nacia ekonomio, abrupta disvolvigo de la industria produktado, socialisma alikonstruo de la agrikulturo, intensa kresko de la vivnivelo, kultureco kaj edukiteco de la popolo, sekurigo de la paca vivo surbaze de la firma amikeco, alianco kaj ĉiuflanka kunlaboro kun Sovet-unio kaj la plujaj socialismaj landoj.

La ĉi-jaraj solenaĵoj de la 40-a datreveno de la venko super la faŝismo kaj liberigo de nia lando samtempe instigas nin al plua efika laboro por pli bona estonteco de ni kaj de niaj infanoj, al plua batalado kontraŭ ĉiuj formoj de faŝismo, rasismo kaj maljusteco, por la eterna paco sur la tero.

- red -

FESTOTAGAJ PROMENOJ TRA GALERIOJ

Malavare regalis nin dum la Kristnaskaj kaj Novjaraj festotagoj la Nacia Galerio en Prago. Krom siaj dauraj, mondkonataj ekspozicioj, surprizis nin per kelkaj tre allogaj porokazaj aranĝoj.

Multaj praganoj akceptis la proponon ĝui la nekutimajn artajn travivaĵojn, tial saĝnis, ke ĉiuj veturas direkte al la Fraga Burgo. Multaj eltramiĝis unu stacion pli frue kaj eniris la ĉarman Reĝan Kasteleton "Belvedere", situantan en ĝardeno, kiu mem impresas arte-segnaĵe. En la kasteleto oni ekspozicias bildojn de Otakar Kubín - Ĉubine /la francan ĝermnon de la nomo de majstro kaulis lia longjara restado en Francio kaj post la reveno hejmen li ne plu ŝanĝis tion/, ĉefa Merita Artisto, kiu akiris admiron de la tuta mondo kaj kies centa naskiĝdatreveno /1883/ troviĝas sur la listo de UNESCO.

La impona nombro de 233 rigardeblaj bildoj, havaĵo de diversaj ĉefurbaj galerioj, sed ankaŭ de multaj privataj posedantoj, instigas imagi, ke la okazo, spekti tiel ampleksan verkon de Kubín, estas unika.

Sed ni revenu en la kasteleton, kie ni teretage admiras la diversstilaĵajn /realismajn, impresionismajn, kubismajn k. a./ bildojn, kiuj respegulas la artan serĉadon de la plej konvena maniere komuniki al ni la viditan mondon. Unu belaĵo apud la alia. Sed ascendinte la stuparon, oni ne plu perceptas la stilen, manieron de pentraĵoj, oni nur senspire ĝuas la nekredeblan belecon, dediĉitan de homo, kiu ne plu serĉas, ne

plu demandas, kiu trovis, sci-
as kaj esprimas - jen homo ĝu-
u, plezuru - tial mi kreis.

En la distanĉo de nur unu stacio, malantaŭ la enirejo al la Burgo, troviĝas la renoviĝinta Rajdejo de la Fraga Burgo, kie estas instalita la dua parto de bildoj, kreitaj far artpentristoj de la XXa jarcento, generacio de la naudekaj jaroj /realisme, impresionismo, simbolismo, secesio/. La unua parto de ilia verkaro estis ekspoziciita antaŭ unu jaro en Palaco de Hybernoj. Tiam reprezentis la cititan generacion tiuj iom pli aĝaj, kiel Marold, Ŭprka, Kaván, A. Slavíček k.a. La ĉi jarajn, iom pli junajn, reprezentas, inter multaj aliaj, Otakar Lebeda, kies surprize belegaj poeziaj bildoj pri nialanda pejzaĝo, sed ankaŭ pri temoj elektitaj, plej unue dum liaj studvojaĝoj en Francio kaj Italio, malhelpas imagi al ni, ke kreinto de tiom da mirinde belaj artpentraĵoj, povis propramane finisian vivon estante 24-jara.

La eminentulon de ĉefa simbolismo, Jan Preisler, oni ne devas prezenti, ĝar nur malmultaj ne konas lian verkon almenaŭ de la monumentale dekorativaj surmuraj pentraĵoj, ekzemple en Komunuma Domo en Prago, kaj aliloke, aliorbe. En ĉi ekspozicio oni prezentas, inter alie, la ampleksan ciklon Nigra Lago, kie kulminas la poezia forto kaj forma koncentriĝo de la artisto.

Plej alloga saĝnas la parto de la ekspozicio, dediĉita al Max Svabinský, kies arto, precipe la portreta kreado, estas tiel admirata kaj kiu autoris,

inter alie, la ornamaĵojn en la Nacia Memorejo - Žižkov-Prago.

Oni povas antaŭgaji la aŭtune instalotan trian parton de la ciklo, kiu rilatas al la riĉflanka kreado de tiu ĉi generacio, aranĝota samloke.

Eble estus utile konsciigi, ke temas pri partoj de la preparata, daŭra ekspozicio de arto de la 20-a jarcento, instalota en bruldetruita, nun rekonstruata Foira Palaco en Prago.

Sed ni daŭrigu nian promennon kaj paŝu iomete pluen trans la Burgaj Kortoj al la Georga Monaĥejo, kie krom la daŭra ekspozicio de Malnova Ĉeĥa Arto oni instalas "Ikonojn de la 16-a ĝis 18-a jarcento el Slovakio" kaj al Palaco de Šternberkoj, kie krom la daŭra impona ekspozicio pri malnova Europa Arto de la 19-a kaj 20-a jarcentoj oni aranĝis, okaze de la fino de la Jaro de Ĉeĥa Muziko tre interesan ekspozicion "Muzika Picta". Temas pri muziko en la Europa kaj ĉeĥa pentroartoj de la 15-a - 18-a jarcentoj. Ĝin akompanas la ekspozicio de tiamaĵ muzikilej, kiujn oni povas kompari kun tiuj desegnitaj. La bildo, far la konata H. Veermer /17-a jc./, titolita "Instruoro de muziko", sciigas per surskribo, lokita sur kovrilo de la spineto, ke "Muziko estas kunulino de ĝojo kaj kuraĉilo de doloro". Veermer ne estis la unua ĉe ne la lasta pentristo, prisaŭcanta per muziko. Multaj ĉe klopodis la limon inter vid-kaj aŭdsento transpaŝi, krei la muzikan estosen per koloroj, ritme de komponado aŭ per enbildige de notoj, muzikiloj kaj aliaj muzikelementoj. La efikojn de ilia klopodo ni povas grandskale esplori, ĉar en la ekspozicioje troviĝas bildoj kaj muzikiloj ne nur de la Praga,

Burga kaj Centrobosemia galerioj, sed ankaŭ de la Nacia Praga Muzeo, Ŝtata Sciencia Biblioteko, Patrujsciencia Muzeo, Ĉefepiskopa Palaco /la du lastaj en la urbo Olomouc/, Ŝtata Kastelo kaj Galerio en la urbo Duchcov. La rezultoj imponegas.

Inter kreintoj de la ekspoziciaj verkoj troviĝas tiaj majstroj, kiel Škréta, Kupecký, Hals, Cranach, van Oost, Breughel, Doloi ktp.

Ke muziko de ĉiam nedisigeble apartenis al la homa vivo, nin konvinkigas jam la religiaĵ scenejoj, prezentataj en la biblioj Olomoucká kaj Boskovická /de la urboj Olomouc kaj Boskovice/ - fino de la 14-a jc. - kie muzikistoj estas - jen anĝeloj - jen sanktuloj.

La temo restas, nur la medioj, ludantoj kaj muzikiloj vastskale variigas, precipe sur profanaĵ pentraĵoj. Serĉante, ni trovas plej diversajn muzikelementojn, enkomponitajn en la pentraĵojn. Krom muziknotoj, kantado, dancado, troveblas la tuta muzikilaro, ekzemple: Vjelo, mandolino, aldivolono, violono, hobojo, klarineto, spineto, ĉaskorno, fluto, salmo, timpano kaj multaj aliaj. Same riĉe varias la ludantoj kaj aŭskultantoj, de jam menciitaj anĝeloj, sanktuloj, dioj /Kristo, Apolono, Adoniso, Venuso, Bakĥuso, Pano, Orfeo, Jobo ktp./, nobelaro, homoj riĉaj, malriĉaj, urbanoj, vilaganoj, soldatoj, ciganoj, ktp. kaj la medioj, de paradizo, kastelaj salonegoj, bienaj ĉambroj, subtegmentoj, kortoj, gastejoj, foirejoj, ciganrestejoj kaj precipe multaj belaj naturlokoj. Kaj la eternigitaj okazaĵoj? De nasko ĝis morto ĉio imagebla - amo-torturado, batalo, drinkado, dancado, negoco, pastado ktp., ĉie kaj ĉie akompanatis de muziko. Por

ankoraŭ pli konvinkigi nin pri tiu fakto, oni instalos la duan parton de la samtema ekspozicio, kiu ampleksos kreitaĵojn de la 19-a - 20-a jarcentoj.

Se al iu ne sufiĉis la priskribitaj ekspozicioj, li povis veturi al la Agnesa Monaĥejo kaj en la nepriskribeble belaj barokaj ekspoziciejoj admiri la Ĉeĥan Pentoarcon de la 19-a jarcento kaj la Artan Metion, samtempan.

Vizitinda estis ankaŭ la Centrobohemia galerio kiu prezentas al ni bildojn kaj skulptaĵojn far hispaniaj majstroj /ĝis la 16-a jc./.

Ni ne povas per unu fojo priskribi ĉiujn aranĝojn kaj ekspoziciojn, preparitajn por ni de niaj galerioj. Neelĉerpebla estis la propono al praganoj, kulturigi per beleco. Ni ne parolu pri teatroj kaj koncertoj, ĉar tiuj tamen postulis anticipi zorgi pri biletoj, kiuj supozis iom da planado, ne ŝatata de ĉiuj. Iuj preferis viziti muzeojn, ĉar diversa estas la gusto de homoj. Estis ankaŭ tiuj, kiuj ankoraŭ ne havis okazon admiri la du

novajn staciojn de nia metroo "Vltavská" kaj "Fučíkova", kie ankaŭ troviĝas artaĵoj.

Kaj same, kiel la vizitantoj de la ekspozicioj kaj muzeoj renkontigis kun la longe forpasintaj tempoj, tiuj, kiuj supreniris la stacion "Fučíkova" povis saluti la venontan ĵarmilon; ĉar la moderna ĉirkaŭo ne plu similas al nia malnova centotura urbo, sed al urbo de niaj "digitalaj, elektronikaj" posteuloj, al ni iom fremda, iom tro fantazia, kien la pli frue naskitaj ne plu apartenas.

Do, ni jam finu la vagadon tra la urbo, ni jam laŭgigis pro amaso da eksterordinare valoraj vidindaĵoj. Tamen ni ankoraŭ sukcesis percepti, ke ekde la regado de Karlo la 4-a "Patro de Patrujo" oni en Prago ne finkonstruis tiom, kiom en la lastaj dek jaroj.

-ŝtr-

KRONIKO

La 20-an de januaro atingis 85 jarojn s-ano Anežka Šustrová, sindona esperantistino kaj fidela edzino de s-ano Jaroslav Šustr, iama longjara prezidanto de la Esperantista Klubo en Praha. Ni sincere gratulas!

En januaro 1985 festis sian 75-jarigon s-ano Ladislav Kynčl, la estinta prezidanto de la Esperantista Klubo en Praha kaj ĝisnuna aktiva funkciulo de la Klubo. Gratulon!

Doc. RNDr. Vlastimil Novobilský, CSc., elstara ĉeĥa esperantisto, prezidanto de la Scienca-teknika sekcio de Ĉeĥa Esperanto-Asocio, aŭtoro kaj kompilanto de priliteraturaj kaj sciencaj publikaĵoj, sinofera organizanto ekde junularaj jaroj, festis la 15-an de februaro 1985 sian kvindekjarigon. Ĉe tiu okazo ni kore gratulas lin kaj deziras al li firman sanon kaj pliajn sukcesojn en lia aprezinda laboro.

LI ESTAS SKOTO KAJ NE ANGLO

KUNFONDINTO DE LA MODERNA LITERATURO ORIGINALA VERKITA EN ESPERANTO WILLIAM A U L D SESDEKJARA /1924/.

Saluton, masonisto, mia prapatro Ruben,
kiu dum tuta viĝo grimpadis supren-suben,
dizante sur preĝejoj gargojlojn kaj anĝelojn!
/Komenco de la fama poemaro LA INFANA RASO/.

Mi estas skoto kaj ne angle. Skotoj estas keltdevenaj kaj angloj /ĝenerale!/ estas saksdevenaj. Iliaj kulturoj tre funde malsimilas, ĉiam akcentas William AULD. Per tiuj vortoj nia kara aŭtore klare distancis sin de la brita imperialismo kaj de ĉiuj agoj, kiuj ne plaĉas al mondo. Al ni kaj al W. AULD same ne plaĉas eĉ la lingva imperialismo, kiu proklamas la anglan por unusola lingvo internacia. Kiuj karaktertraĵoj estas simbolaĵoj por la skotoj? Morno kaj gajo surprize kunjugataj, sens-amo, malsato al diktatoreca aŭtoritato. La amata poeto de W. AULD estas la skota poeto R. Burns. Li tradukiĝis multon el li /Kantoj kaj poemoj/. La spirita batalo kontraŭ falsa puritaneco en seks-rilate kaj inkline al sensamo estas tipa. Pro tio ni povas diri, ke W. AULD estas homa homo, surtera hemo, estas materialiste, ateisto ofte tre atakema. Kaj ni diru fiore, ke li estas ankaŭ socialisto. Do, li estas entute moderna homo kaj nature ankaŭ verkisto. Sian sketecon li fiere demonstras sur siaj antaŭuloj. Unu el miaj avinej estis denaska parolantino de la gaela lingvo. Ŝiaj gepatroj la anglan tute ne sciis. La avo de mia patre estis profesia soldato, kaj same mia avo. Mia patre grave kapvundigis en la Unua mondmilito. Li estis ano de la laborista klaso, poste inĝeniero. Li nem deklamis en koncertoj siajn propre verkitaĵojn komikajn versaĵojn. Lia talento elstaris. Mia patrino estis otburga. Do mi edukiĝis sub influo de du malsamaj sociaj klasoj, en opozicie kontraŭ la granda burĝaro. Mian sorton destinis mia patre, skribis pri tie W. AULD al mi en letero.

Kaj lia vivo persona, okupo kaj profesio? Kiam eksplodis la Dua mondmilito, li estis liceano preskaŭ 15-jara. Fininte liceon li aliĝis volontule al la brita aer-armeo kaj fariĝis kasaviadila pilote /Spitfire/. Do li estis konscie antifasista batalanto. Postmilito li frekventis universitaten, magistrigis pri angla literaturo kaj lingvo kaj Europa historio. Post trijara deforo kiel instruisto, li promociigis kaj fariĝis ĉefinstruiste. Du jarojn poste li fariĝis vicestro de la gimnazio. Hodiaŭ li estas vicestro de liceo, unu el la plej signifaj.

Kaj familia vivo? En 1952, post 5-jara fianĉeco, li edziĝis al flegistino, kiu sukcese laboras en tia profesio. Ili havas filinon Judith kaj filon Roy.

Ke W. AULD estas skoto kaj ne anglo oni povas demonstri ankaŭ per fakto, ke li krom la angla funde studis francan lingvon, aliajn lingvojn por kompreni la literaturajn tekstojn. La lingvo en kiu W. AULD kreas tiel nature, kiel fiŝo fluas enakve, estas Esperanto. En ĝi li verkis siajn 28 eldonitajn verkojn /librojn/, se ni ne kalkulas amason da artikoloj, el kiuj naskiĝas novaj libroj. Li regas Esperanton tiel flue kaj nature kaj ĝisfunde kiel la anglan. Li eklernis la lingvon en la jaro 1937 /do 47-jara praktikado/ kaj funde edukigis en ĝi ekde 1947 /do 37 jarojn!/. En la E-movado internacie li okupis preskaŭ ĉiujn signifajn funkciojn kaj postenojn. Ekde la Profesoro de la someraj universitataj kursoj en la Ŝtata Universitato de Sanfrancisko ĝis posteno de la redaktoro de la literatura revuo FONTO, kiun li redaktas jam la kvaran jaron kaj kiu eldoniĝas en Brazilo.

En la jaro 1950 li travivis krizon pri la problemo, ĉu fariĝi angle aŭ Esperante verkanta aŭtoro. Li elektis Esperanton. Mi demandis: Pro kio? La situacio de originale verkanta aŭtoro ne estas certa. Esperantistoj ĝis nun ne kapablas nutri siajn verkantajn aŭtorojn. Motivoj estas du. Unua: li havas sian profesion, kie li estas sufiĉe bone pagita kaj due: esti Esperante verkanta aŭtoro oni ne havas tiom da konkurantoj kiel en la angla. Se W. AULD estas talentita aŭtoro, se li regas perfekte la lingvon, li pensas, ke Esperanto bezonas alian talenton pli ol la angla literaturo, kie talentitaj kaj influaj aŭtoroj ne mankas. Ĉu li ne bedaŭras sian decidon? Ne. "Miaj libroj estas legataj tra la tuta mondo kaj sentraduke. Do mi parolas direkte al miaj legantoj. Ili estas legataj en tiuj landoj, kien ili apenaŭ penetras se ili estis angle verkitaĵ", diris li.

Kaj ĉu vi ne estas fremdulo en via propra familio, ĉu viaj familianoj povas legi kion vi verkis? "Mia edzino scipovas Esperanton kaj ŝi ofte akompanas min eksterlanden". Pri la infanoj li jam ne diris tion. Kaj literaturo? Ĉu W. AULD ne eskapis for de la angla timante nur la konkuradon de siaj angle verkataj kolegoj? Ĉu li ne kasis sin antaŭ la batalo, serĉante pli trankvilan etoson de la esperantistaro al kiu mankas ankoraŭ geniuloj kiel W. Shakespeare? Ne. Male.

Kiu sukcesis eldoni /kaj ne nur verki/ preskaŭ 30 verkojn /kaj inter ili estas verkoj kun pli da paĝoj ol 500/, tiu jam talentas. Lian verkadon ni entute statistike povas klasifiki en poemaroj /6/, antologioj /Esperanta kaj skota kaj angla kaj antologie el verkoj premitaj en Belartaj konkursoj /4/, eseoj /5/ cefe prilingvaj kaj priliteraturaj, tradukaĵoj /8/ kaj inter ili tiuj de La sonetoj de Shakespeare, kantaroj /3/. Ege signifaj estas liaj lernolibroj /3/. Tiuj lernolibroj eldoniĝas en multaj naciaj eldonoj /sveda, germana/.

Kiun eĥon havas lia verkado en naciaj literaturoj? Ĉu ekzistas nacilingvaj tradukoj de liaj originale verkitaĵoj libroj? Nekalkuleblaj tradukoj jam aperis /angla, franca, nederlanda, itala, hungara, dana, rumana, hebrea, japana ktp./.. Nun oni preparas la nederlandan tradukon de LA INFANA RASO, jam pretas la portugala traduke. Multon oni tradukis en la skotajn. Nature, ke en la oĝna kaj slovaka lingvoj ekzistas ankoraŭ nenio. Ni tro emfazas pri nia progresiveco kaj moderneco, sed en la

praktiko multe mankas al vi. Do, vivu la kungemiaj tradukantoj de la verkoj far William AULD en la ĉeĥan kaj slovakan. Sed traduki la poezie talentitan verkon oni ne povas facile. Oni devas trapoeti la verkon kaj kiu dediĉos sian verkon al tio kaj kiu eldonos ĝin.

Ni citu iom pesimisman fragmenton el lia verko:

... kaj ni alian solvon ne trovas ol... forkuri en dogmojn, superstiĉojn, kruelojn kaj doloron kaj sklave ni diigas, ni Kriston aŭ Laboron.

... ni rigardu iom la faktojn: tria milito dum nia jarcento estas neevitebla...

Ĉu eraras William AULD ol eraros ni?

Sanon, energion kaj amon de viaj admirantoj okaze de via
60 - jariĝo!

J. Karen

la fame konata ĉeĥa esperantistino, verkistino kaj tradukistino, elstara profesia aktorino Eva Seemanová ĝisvivis la 21an de marto sian 65-an naskiĝtagon. Ŝi estis fondintino de la teatra trupo "Verda Ĉaro de Julio Baghy", kies prezento de "Pigmaliono" de G.G. Shaw vekis grandan intereson dum 44a UK en Varsovio en 1959. Eva Seemanová / tiam konata kiel Suchardová / ne nur esperantigis la dramon, ŝi tiam mem aktoris la ĉefan rolon de Liza Doolittle. Ni ĉiam ĝojas, kiam ni povas vidi ŝin en iu nova dramo. Por ŝia plua poresperanta laborado ni deziras al ŝi multajn sukcesojn kaj firman sanon!

- red-

Rondeta Vivo

P R A G O

Dum la plenkunsido de Urba Packonsilantare en Prago, okazinta la 17-an de januaro 1985, ties prezidanto prof. d-ro Zdeněk Souček, DrSc, publike dankis al la membroj de Esperantista Klubo en Prago por ilia perpaoa labore.

Esperantista Klubo en Prago sendis 300 kronojn al la Fonduso de Solidareco, por helpi la malsatantan Afrikon.

-ŝtr-

P R O S T Ě J O V

En oktobre aranĝis loka grupe jam tradicion ekspozicion de E-kerespondafaj, kiun rigardis pli el kvin cent vizitantoj, el ili ĉirkaŭ kvindek eksterlandanoj. Kiel interesafaj estis montritaj libroj kaj breŝuroj el fremdlando, kiel specialafaj Bible kaj Nobla Kerano.

Peste komencigis kursoj por komencantoj kaj per progresintoj.

-tom-

Ū S T Í N A D L A B E M

Esperanto-rendeto ĉe ODKP en Ūstí nad Labem okazigis en kadre de sia novembro monatkunvene prelegem de la Praga poeto Jiří Karen pri ĉeĥa poezio kaj pri lia nova poemaro "Arboj venas urben" kun ekelegia temare.

La poeto legis la ĉeĥajn originalojn kaj Jiří Kořínek siajn Esperante-tradukojn de la samaj poemoj. Poste Jiří Karen klarigis principojn de moderna poezio kaj sekvis diskute kun la ĉeestantoj. La vespero estis interesveka kaj sukcesa.

La 12-an de decembre 1984 okazigis nia E-rondete la tradicion ZAMENHOF-tagan kulturvesperon. En la jarfin-solenaĵe ornamita klubejo per kandeloj kaj picebranĉetoj la lokaj esperantistoj kaj gastoj el najbaraj urboj /kaj eĉ el Prago/ povis ĝui altnivelan programon. Malfermis ĝin s-ano M. Smyčka, solisto de la loka ŝtata operteatro, per la Preĝo sub la Verda Standardo far L. L. ZAMENHOF. Post kurta skizo pri la vivo de d-ro ZAMENHOF far J. Kořínek prezentis Mireslav Smyčka kun pianakompano far korepeditoro Karel Hiner la Bibliajn Kantojn kaj Largom el Novmonda Simfonie de Antonín Dvořák kaj Ave Maria de Franz Schubert en Esp. tradukoj de J. Kořínek. La artisme altnivela prezento rikeltis aprezan aplaudon. Poemon de la ĵus Nobel-premiita nacia artisto Jaroslav Seifert en traduko de J. Kořínek prezentis 4 kursaninoj. Sekvis kolektiva kantade de ĉeĥaj popolaj pastereleoj en traduko de J. Kořínek lau disdonitaj tekstoj. La belan programon finis s-ano V. Vane jun. per siaj profesie perfektaj kaj mirigaj magiaĵoj. Kafe an teo kun kristnask-festaj sukeraĵoj agrabligis la vesperon, kiun ĉi-foje pro gripe ne povis ĉeesti la prezidanto kaj kelkaj rondetanoj.

-JK-

KMP v Habrech byl založen v říjnu r. 1981. Měl 15 členů - žáků 8. a 9. tříd. Členové KMP se učili esperanto podle učebnice Th. Kiliána. Po absolvování 10. lekce si začali dopisovat s esperantisty z cizích zemí. Výuka však trvala pouze 1 rok. V červnu 1981 všichni členové KMP ukončili školní docházku.

V dalším školním roce jsme získali 25 členů, tentokrát ve věku od 9 do 14 let. Začali jsme vyučovat podle nově vyšlé učebnice L. Prachaře. Navázali jsme kontakty se zahraničními esperantisty - členové našeho KMP si dopisují do Anglie, BLR, MLR, PLR, SSSR... Po absolvování 19. lekce učebnice skládají naši mladí esperantisté začátečnickou zkoušku. Členy skušební komise jsou členové EK Havlíčkův Brod, s nimiž má náš KMP od svého založení velice dobrou spolupráci.

V současné době má KMP v Habrech 31 členů. Jedenáct začátečnicků se připravuje ke zkoušce, 20 dětí pokračuje ve výuce podle učebnice Th. Kiliána ABC.

Loni se 11 pionýrů-esperantistů zúčastnilo Letního esperantského tábora v Lančově. V letošním roce se na 3. běh tohoto tábora chystá 20 mladých esperantistů.
Jana Kotěrová

Havlíčkův Brod. V souvislosti s ukončením činnosti ZK ČSD Havl. Brod získal esperantský kroužek nového zřizovatele, kterým se stal ZV ROH ŽST Havlíčkův Brod. Výroční členská schůze 30.11.1984 schválila úpravu názvu na Esperantský kroužek Havlíčkův Brod a zvolila nového předsedu, kterým se stal s-ano František Dvořák, pracovník železniční stanice. 29.10.1984 byl zahájen kurs esperanta v Domě mládeže Odborného učiliště v Havlíčkově Brodě. Počet vyučovaných je 15, vyučuje s-ano J. Žák. Místo schůzek členů kroužku bylo přemístěno do výpravní budovy železniční stanice Havl. Brod, čís. dveří 46. K 29.12.1984 odeslal kroužek členské příspěvky na rok 1985. Nová adresa pro korespondenci: Esperantský kroužek Havlíčkův Brod, Jaroslav Žák, U stadionu 2359/15, 580 01 Havlíčkův Brod.
L. Železný

La titolo aludita formulo apartenas al la ĥemia kombinaĵo, kiu oni emus nomi "osmia kvaroksido" /J. Werner, STARTO, 1981, 5, 22/. Tamen, tiu nomo vekus pravan dubon, ĉu esperantistoj ĉiam celkonscie strebas al internacie kodigitaj terminoj.

Konsultante plurlingvan ĥemivortaron /ekz. E. Voteček, Ĉeĥický slovník, 1952, 160/, oni trovas, ke nacilingvaj nomoj de la koncerna oksido, bone utiligeblaj per normigita internacia nomenklature, ĵenas:

angle: osmium TETROxide, france: TĒTROxyde d'osmium, germane: OsmiumTETROxyd, itale: TETROsside di osmio.

Aliflanke, apenau utilus jenaj nomoj:

angle: perosmic acid, ĉeĥe: kysličník osmičelý, france: peroxyde d'osmium, germane: Überosmiumsäureanhydrid, latine: acidum /hyper/osmicum, osminicum.

Revenante al la kvar ekzemploj prezentitaj pli supre, ni devas kenoedi, ke ilia komuna denominatoro estas sulkdata al la vertero TETR- /el la greka numeralo TĒTARES, prefikse TĒTRA-/. Cetero, la grekaj numeraloj internacie akceptigis por la kombinaĵoj, ĉu el la ĥemio neorganika /ekz. karbon-DIOksido/, ĉu organika /ekz. MONOĥlerbenzene/. Evidente, ankaŭ okaze de la osmia oksido, nacilingve ne provas apliki sian propran numeraron KVAR /angle: four, ĉeĥe: čtyři, france: quatre, germane: vier/. Kial? Tial, ke la ĥemiistoj agnoskis la senduban internaciecon de la greka vorto, internaciecon tre dezirindan en la sfero nomenklatura.

La sama procedo devus esti memkomprena ankaŭ por Esperante, kiu nepre deziras prezenti al la ĥemiista publike ne enigman, sed unuavide rekoneblan nomenklaturon.

De, OsO₄ nomigu OSMIA TETROKSIDO /osmi- tetroksido, tetroksido de osmie/, ne "kvaroksido".

J. Kavka

anoncoj

ESPERANTISTA VEGETARANO -
předplatné na rok 1985 ve výši 40,-
Kčs přijímá Arnošt Váňa, 962 71 Du-
dince 163

NOVAN BROŝURON en la internacia lin-
gvo Esperanto eldonis Norvega Ŝta-
ta Fervojo (Norges Statsbaner) In-
formasjonkontoret. Storgaten 33.
0184 OSLO 1. La titolo estas: Voja-
ĝu kum goĵo per Norvega Ŝtata Fer-
vojo. Lau peto al la eldoninto oni
senpage ricevas ĝin.

La Fervoĵmuzeo en la norvega urbo
Hamar eldonis broŝuron kum teksto
en kvar lingvoj: norvega, angla,
germana kaj en Esperanto.

Bedaurinde oni ne evitis preserar-
on: la muzeo dumvintre estas ferm-
ata dum dimancoj, sed en la broŝu-
ro estas menciita la malo. Tiuĵ
kiuj deziras la broŝuron, skribu
al: Jernbanemuseet. Postboks 248.
N-2301 Hamar, Norvegujo. Oni sen-
das la broŝuron senpage.

MOSKVO SOLVAS PROBLEMOJN DE LA FERVOJA TRAFIKO -ELKRESKOS NOVA FERVOJSTACIO!

Moskva fervoja nodo apartenas al la plej grandaj fervojnodoj. Tamen ĝiaj nau fervojaj stacioj jam ne sufiĉas al la rapida evoluo de la urbeĝo kaj por plialtiĝanta nombro de la pasageroj, ĉiutage alveturantaj al sovetia ĉefurbo. Oni jam akceptis decidon konstrui la dekan fervojstacion.

La sama situacio estas ankaŭ sur fervojlinioj en ĉirkaŭaĵo de Moskvo kaj sur aliaj ĉefaj linioj. Kiamaniere plialtigi trafikkapablon de la jam nun maksimume ekspluatata fervojreto? Kiel oni sukcese provis, unu el novaj vojoj estos formade de pasagertrajnoj kun 24 ĝis 36 vagonoj. Temas pri analogio de "dekmlitunaj" vartrajnoj, kiuj je unu fojo transportes pli multe da varo.

Tiom longaj trajnoj tamen estas nepraktikaj por pasageroj dum serĉado de la destinita vagono sur la perono. Tial el ĉiuj grandaj moskvaj stacioj plu forveturados maksimume dekkvinvagonaj unuoj, kiuj estos sur rando de la urbo kunigataj en vagonarojn kun 24 aŭ 36 vagonoj.

Ekzemple jam nuntempe forveturas el moskva Leningrada stacio multaj trajnoj en kvinminutaj intervaloj, poste ili estas kunigataj kaj antaŭ la fina stacie en Leningrad estas tiuj ĉi multvagonaj trajnoj denove disdividataj.

Unu el modernaj instalaĵoj sur periferie de Moskvo, kie oni kunigos la trajnojn, estos nove konstruata, jam la deka

moskva stacio. Oni konstruos ĝin en la sudokcidenta parto de la urbo en kvartalo Bitcy-Kalinino. La komplekso estos kompletigota per hotelo, granda magazeno, subteraj garaĝoj kaj parkejoj. La urba amastrafiko, precipe autobusa, havos siajn haltejojn en unu el la subteraj etagoj, en la sama nivelo kiel stacidomaj haloj. Du placoj antaŭ stacidomo estos kunligotaj per subteraj tuneloj por automobilistoj kaj por piedirantoj.

La konstruopianoj estas jam finpretigitaj kaj konstrulaborojn oni komencos jam ĉi-jare.

LA VERDA POR MULTMILTUNAJ TRAJNOJ

Antaŭ pli ol kvar jaroj alveturis en destinitan fervojstacion la unua vartrajno kun suma tunkvanto dekmil tunojn. La rekordan trajnon tiam gvidis al celstacie lokomotivestro V. Sokolov, nuntempe duobla heroo de la socialisma labore el lokomotivdeponejo Moskvo-Sortirovoĉnaja. Li baldaŭ trovis multajn sekvantojn, kiuj ripetis ĉi superis lian laborrezultojn.

Antaŭ kelkaj monatej aperigis sovetia gazetaro informon pri plua venko de la rekordo. La novan sukceson atingis fervojistoj en Siberio, kiuj ne timis veturi kun trajno pli ol kvin kilometrojn longa kaj preskaŭ tridekmiltuna.

Kuraĝaj eksperimentoj kun altigado de tunkvanto de la vartrajnoj havis de la komenco nenion komunan kun saĝne memcela strebado de plenmano da unuopuloj atingi bonfamom aŭ

superi rekordojn. Multaj gravaj fervojlinioj, precipe en europa parto de Sovetunio, sed ankaŭ en vastaj ĉirkaŭregionoj de la gravaj ekonomiaj centroj en Siberio kaj Malproksima Oriento estas nuntempe jam maksimume ekspluatataj. Tial oni serĉas rezervojn ebligantaj pliigi ilian trafikeblecon sen pluaj altaj investaĵoj. La pretendaj provoj unusene pruvis preferojn de la unu dekmiltuna trajno antaŭ kvin dumiltunaj veturantaĵoj unu post la alia.

La nuntempaj sovetiaj normoj rekomendas kiel optimumaj kvarmiltunajn trajnojn. Sed praktike vartrajnoj en Sovetunio atingas proksimuman pezon malpli ol trimil tunojn, kie multobligas pretendojn pri nombro de lokomotivoj kaj ilia priservo, pri laboro de staciaj kaj liniaj gvidtrafikaĵlaborantoj. Laŭ modelo de moskvaĵ fervojistoj oni nuntempe jam en multaj partoj de la lando ordinare ekspedas okmil-, dekmil- eĉ plimiltunajn trajnojn. Sed praktiki tiun ĉi progresivan, altefikan metodon en transporto tute ne estas tiom facila, kiel oni povus

supozi. Unue tiom longaj trajnoj ne povas enveturi sur flanktrakojn por preterpasigi alian similan trajnon. Tial oni devas pasigi la tutan distancon inter ekspedisto kaj celstacio praktike sen haltado. La trafikgvidantaĵlaborantoj devas por tiuj ĉi vareksprestrajnoj prepari kaj garanti la veturpermeson sur la tuta linio. La altaj pretendoj estas postulataj ankaŭ de lokomotivestroj kaj iliaj helpantoj. Oni ja nefacile povas eĉ pripensi, kiom da energio bezonas altpova elektra lokomotivo por ekveturigi tiom tunenhavan trajnon. Lokomotivestroj devas tre bone koni profilon de la tuta linio, ĉar bremsi por haltigi tian koloŝon estas eĉ pli komplika ol ĝin ekveturigi. Pli oftaj haltigoj aŭ nur pli intensivaj ŝanĝoj de rapideco de la tuta kelkkilometra trajno karakterize malaltigas grandan ekonomian efekton de transporto de tiuj ĉi multmiltunaj kaj superlongaj trajnoj.

J. Tomišek

ni funebras

Ni anoncas al ĉiuj geamikoj de esperanto, ke la 3-an de februaro 1985 forpasis nia bonega samideano František B ř e z i n a , fondinto de la Esperanta movado en Žďár n/Sázavou kaj en ĝia ĉirkaŭaĵo. Li estis longjara prezidanto de esperantista rondeto, eminenta Esperanto-instruisto kaj precipe bonega homo. Li mortis en Prago 73 jarojn aĝa. Honoron al lia memoro.

La 10-an de januaro 1985 mortis elstara ĉeĥa operkantisto nacia artisto Beno B l a c ĥ u t /blahut/, laureato de ŝtata premio. Li estis granda persono de la ĉeĥa muzik-drama arto, eble la plej elstara ĉeĥa tenoristo. Li naskiĝis la 14-an de junio 1913 en Ostrava-Vitkovice kaj en la tiera ferfabriko li eklaboris kiel kaldronisto. Sed baldaŭ li dediĉis sin plane al profesia kantado. Ekde 1939 li kantis en operejo de Olomouc, ekde 1941 kiel solisto en la Nacia Teatro en Prago. En la jaro 1963 li estis nomumita nacia artisto. Li havis rilaton ankaŭ al Esperanto, ĉar li partoprenis la artajn elsendojn de la ĉeĥoslovaka radio en la Internacia Lingvo. Ekz. en la jaro 1950 (la 5-an kaj 12-an de aprilo) li kantis princon en la esperantlingva prezento de opero "Najado" de Antonín Dvořák.

**Český esperantský svaz
110 01 PRAHA 1, Jilská 10**

NOVINY

Dohlédací pošta Praha 07
Snížený poštovní poplatek povolen
Ředitelstvím pošt Praha
J. ZN. P/1-1267/79 ze dne 6. 4. 1979